

Popularisace armády.

Tak asi od srpna do listopadu těšívá se naše armáda zvýšenému zájmu širší veřejnosti. Zásluhu o to mají srpnové manévry a říjnové rukování nováčků. Tato druhá příčina vzbuzuje ovšem hlubší zájem spíše jen u rodin narukujících a trochu povrchního zájmu i u těch, kteří přijdou s těmito okuffíčkovánými do bližšího styku na rekrutských večírech, na dráze nebo na ulici před kasárnami. Ostatní většina obecnstva věnuje této významné každoroční vojenské události pozornost jen letmou. Manévrové období probouzí však u civilního obyvatelstva našeho státu zájem docela jiného rázu. Je to zájem o průběh cvičení, o bojovou zdatnost naší armády, o její výzbroj, o souhrn služeb se zbraněmi, krátce o armádu jako armádu a o vojenské věci vůbec. Denní tisk přináší mnohdy i obšírné zprávy o průběhu těchto cvičení přímo z manévriště, civilní obyvatelstvo dotčeného kraje bývá často svědky docela přímými a konečně záložníci, kteří z těchto cvičení se vrátí, prodlužují tento zájem ještě vypravováním získaných poznatků. Bystrému pozorovateli však neujde, že přes to přese vše není zájem širšího civilního obecnstva o vojenské věci tak živý a trvalý, aby se mezi obyvatelstvem a armádou vytvořil poměr srdečné účasti a vědomé důvěry. A přece tyto dva prvky zvyšují vydatně spolehlivost vojska a podporují tedy i brannost. Světová válka ukázala nejlépe nesmírnou cenu morálních zbraní, které v některých případech měly vliv i na stroje. Naše armáda pak potřebuje těchto prvků tím více, neboť vyrostla vlastně z hluboké propasti mezi vojáky a civilisty rakouskými. V našem státě nesmí však mezi armádou a civilním obyvatelstvem býti ani stín vlásku, nemá-li býti naše odolnost zeslabena.

Proto je nutno hledati způsob, jakým by bylo možno dosíci takového sblížení mezi těmito dvěma složkami našeho státu, aby v případě potřeby byla zaručena bezvadná spolupráce o obranu naší samostatnosti. Pro tuto docela samozřejmou myšlenku může býti od vojenské správy velice mnoho učiněno činností, kterou lze nazvati popularisací armády. Toto označení napovídá již samo o sobě dost jasně, že by tato činnost směřovala k získání co nejsilnějšího zájmu co nejširších vrstev civilního obyvatelstva o věci

vojenské obrany státu. Nezáleží pro začátek konečně ani tak mnoho na tom, co vše by mohlo býti do této činnosti pojato, jako na její organizaci.

Hlavní úloha by připadla nejobtížnějšímu úkolu, totiž umožnit, a co více, organisovati přímou pasivní účast civilní veřejnosti při nejrozmanitějších akcích různých útvarů zbraní i služeb naší armády. Tím by byla veřejnosti dána příležitost k opravě názorů na vojenské věci vlastním poznáním, které kdyby bylo se strany vojenské ještě usměrněno dobrým poučováním, mělo by nesmírnou cenu. Tak na příklad prostá organisace doby závěrečných cvičení s jejich ukončením v sobotu a s jakýmsi demonstračním neboli ukázkovým cvičením v neděli dovolila by velikému množství civilistů dívat se na takové zakončení manévru. Vedení závěrečných cvičení by se postaralo o takovou režii, která by ukázala práci celého aparátu vojenské akce v celku i detailech laiku přístupných. Civilní korporace by si vzaly na starost dopravu a organisování diváctva, avšak pod vedením vojenských pořadatelů. Takové uspořádání by nerušilo vůbec vlastní manévrová cvičení.

Kromě takovéto popularisace manévrových cvičení by bylo možno konati v rámci jednotlivých posádek čas od času pro civilní diváctvo podobná ukázková cvičení v menším měřítku i během roku, a to jak bojová, tak i jen cvičební. Jednou by předvedl třeba pěší pluk nástup k útoku, po druhé baterie polních děl nájezd do posice, jezdecko službu průzkumnou, ženisté zřízení přechodu, letci útok na upoutaný balon atd. Každá zbraň a každá služba by tak mohla předvésti svou práci u ukázat její význam pro celek vojenské akce. Při tom by diváci byli poučováni vojenským průvodcem o smyslu a významu předváděného děje. Zvláštní ukázky menšího rázu by mohly býti předváděny též vyšším ročníkům škol, aby mládež, která jeví pro vojenské věci vždy živou pozornost, nebyla sváděna nesprávnými představami ke špatnému názoru na armádu a na její poslání.

Také rozhlas a film by mohly podstatně přispěti k popularisaci armády. Leckterá venkovská posádka koná v svém zátiší, obzvláště v zimě, různé akademie a večírky, jejichž programy originalitou a provedením leckdy předčí podobné podniky i ve velkých městech. Kolik samorostlých a naprosto neznámých komiků mezi našimi rekruty mohlo by na chvíli pobaviti docela mimořádně půl republiky, jen kdyby byli při nějaké vhodné příležitosti postaveni před mikrofon! Nebo: Kolik naprosto neznámých a přece tak pěkných a originálních pochodových a jiných písní se zpívá na vojně! Jaké zajímavé detaily z vojenského života a služby mohly by spatřiti maminky našich nováčků v svých oblíbených biografiích, kdyby se soustavně propagovaly drobné programové vložky vojenského filmu! Kolik skutečně poutavých a vtipně reprodukováných příhod ze cvičišť i kasáren by mohly přinášeti naše noviny, kdyby zavedly třeba i jen týdněnní jednosloupcovou vojenskou hlídku! Kolik dobrých vojenských znalců-pisatelů by mohlo v těchto sloupcích jednou týdně pomáhat posilovat branného ducha našeho národa. Při manévrech vět-

šího formátu by mohl při trošce šikovnosti náš denní tisk dokonce organisovati opravdové válečné zpravodajství, které by na těch několik dní trvání manévru uchvátilo obyvatelstvo celého státu živou účastí při fingovaném válečném ději. A při tom by to vlastně byla i jakási malá zkouška pro případ potřeby, zkouška pohotovosti, spolehlivosti a víry.

Myslíte snad, že by mezi naší civilní veřejností byl malý zájem o občasné vojenské hry ve formě jakéhosi armádního sletu nebo olympiady? Nebo že by se některé meziplukovní fotbalové zápasy na navštěvovaném hřišti nějakého klubu netěšily stejné pozornosti jako profesionální? Což teprve kdyby se u branek střetli třeba naši kanonýři s italskými námořníky nebo s tureckými letci! A kolik plukovních fanoušků by se to asi objevilo mezi předními našimi sportovními tábory!

Význam všech takovýchto vojenských podniků, konaných pro popularisaci armády, je dalekosáhlý. Nelze v krátkosti uváděti všechny jeho podrobnosti, nýbrž nejvýše jen některé zvlášť markantní přednosti. Srdečná účast civilního obyvatelstva při věcech vojenského života a služby je s to lépe než cokoli jiného vychovati v obyvatelstvu zdravý smysl pro vojenské potřeby státu. Poznání námahy vojenských cvičení a osobního bojového podkladu manévru poví každému jen trochu soudnému divákovi z řad mužů, jakou cenu pro brannost má zdraví a rozumná životospráva. Dojem, který zanechá takový dobře připravený ukázkový útok v nedůvěřivém škarohlídovi, může býti velice dobrou lekcí národního sebevědomí. Také vědomí, že prostá důvěra bráněných ve spolehlivost branců má obrovský vliv na akční sílu bojujících, staví víru v konečné vítězství zbraní na nejzdravější základy. A konečně správně posuzovaná síla války zajišťuje také trochu mír z respektu tomu, kdo neukazuje slabost pod silnými hesly a doktrínami.

Docela samostatnou kapitolou je význam popularisace armády pro příslušníky armády mimo službu. Je dostatečně známo, že skoro každý pluk učinil se svými záložníky starších ročníků na cvičeních a manévrech zkušenosti, které ukázaly namnoze potřebu nového výcviku. Je to konečně docela pochopitelné, neboť většina starších ročníků nemá výcvik československý, nýbrž přešla do zálohy se starým výcvikem rakouským a se znalostí staré výzbroje a výstroje. Ale nejen to! I ročníky, které mají už výcvik československý, neumějí zacházet s některou nejnověji zavedenou zbraní, na příklad s lehkým kulometem nového vzoru, a mají-li již za sebou všechna svá cvičení ve zbraní, nemají už žádné možnosti ani příležitosti s touto novou zbraní se seznámit. V takovémto případě může pak účinná popularisace některých vhodných podrobností věcí vojenských velice dobře posloužit i samým vojákům v civilu a tím tedy usnadnit mnoho z žádoucího dodatečného výcviku branců. Pro záložní důstojníky jest už několik let povolena, ano jim i doporučována pasivní účast při cvičeních a manévrech, ale mužstvo v záloze této možnosti organisované vojenskou správou dosud nemá. Proto by taková dokonalá organisace co nejširší popularisace armády, zejména organisace takových ukázkových cvičení, pořádaných pro civilní veřejnost, po-

učila mnohého brance o pokroku a novinkách ve vojenské obraně státu. A to není pro účinné provádění popularisace armády důvod bez významu pro brannost, neboť stačí, abychom si uvědomili, že většina naší armády, té, která by v čas potřeby hájila náš stát a samostatnost, je v civilu. Kdybychom se však jednou musili bránit, bylo by třeba, aby velká většina civilního obyvatelstva našeho státu byla na vojně. A právě k tomu může býti popularisace armády velice dobrou přípravou.

Kapitán Jiří J e n í č e k:

Knihovna a čítárna vojenských zátiší v službách vojenské mravní výchovy.

(Pokračování)

II.

Tak jako vše podléhá krisím a vyžaduje evoluce, tak to bylo a jest i s mravní výchovou ve vojsku. Mnozí vidí v ní jedinou záchranu a předpoklad morálky vojska. Druzí vidí v ní pochybený krok a s pohrdáním a s úsměvem sledují její rozvoj a úspěchy. Hledíme-li dnes nazpět a uvažujeme-li, co se vše ve vojenské výchově na vojně za dobu 10 let od převratu vykonalo, vidíme, že prožívala, ač měla velké úspěchy, krisi za krisí. Její vývoj, ač byl určován tak skvělým příkladem hlasatele drobné práce, presidenta Masaryka, nešel vždy jeho stopami a neřídil se vždy jeho zásadami. Improvisovali jsme snad příliš, zaměňovali jsme inteligenci a vzdělání za vědění, zapomínali jsme, že nemáme na vojně jen lidi jedné národnosti, jedné společenské třídy a téže politické a náboženské konfese. Potáčeli jsme se z extrému do extrému a přehlíželi jsme, že vojenská služba nemůže nikdy dáti občanu to, co mu nedala rodina a škola na elementárním vzdělání a co nezískal sebevzděláním. Vojenskou přímost a stručnost jsme chtěli nahraditi profesorskou katedrou a tak se stalo, že osoby, které u pluků a praporů prováděly osvětovou a mravní výchovu, zaujaly k občanům ve zbrani postoj příliš strojeně učený a odborný. To neodpovídalo vždy předpisům pojednávajícím o osvětové a mravní výchově vojska. Zapomínali jsme na dva činitele, kteří měli a mají co dělati ve vojenské výchově. Zapomněli jsme na samého vojáka a na samou všední skutečnost experimentování. Zapomněli jsme, že voják není již žákem a neuvědomili jsme si, že je to mladý muž, který již před šesti lety opustil školní lavice a který prožil již kus života, třeba i trpkého a bolestného. Přehlíželi jsme, že vojenské prostředí spojuje lidi různého vzdělání, různých společenských tříd, tedy osoby různých a odlišných zájmů, a že, má-li býti pokračovací školou života, musí více přihlížeti k životu, k jeho oběhu, k jeho povinnostem a potřebám. Místo toho jsme experimentovali a improvisovali. Chtěli jsme, aby voják věděl, kdy táhl Žižka ke Kutné Hoře, chtěli jsme, aby voják znal kdekerý letopočet našich dějin, aby věděl, kolik poslanců má poslanecká sněmovna, aby